The Revolutions in the Arab World: The Promise and the Illusion

Arabimaiden vallankumoukset: toiveita, mahdollisuuksia ja haavekuvia

Pastori Tri Mitri Raheb

Jordanian ja Pyhän Maan evankelisluterilainen kirkko, Beetlehem

20. huhtikuuta 2011

http://www.mitriraheb.org/

Useat henkilöt ovat kysellee minulta, mitä ajattelin arabimaailmassa käynnissä olevista vallankumouksista. Jotta voisimme nähdä missä tilanteessa olemme, on myös välttämätöntä nähdä mistä olemme tulossa - toivoen, että siten ymmärrämme paremmin mihin olemme menossa. Lähi-Idän historiaa on viimeisten 40-vuoden aikana muokannut neljä ratkaisevaa tapahtumaa.

Mistä olemme tulossa?

On syytä muistaa, että kaikki johtajat, joita nyt ollaan ajamassa vallasta tulivat valtaan kansallismielisten vallankumousten kautta. He olivat vallankumouksellisia 40 vuotta sitten. He lupasivat itsenäisyyttä siirtomaavallasta ja toivat mukanaan lupauksen arabimaaliman yhdistymisestä, lupauksen sosialismista, jonka kautta tavalliset ihmiset saisivat paremman elämän. Tämä koski yhtälailla Gaddafia, Nasseria ja Mubarakia kuin Bin Alin seuraajan toiminutta Bourgibaa Tunisiassa, vanhempaa Assadia Syyriassa mutta myös PLO:a. Nämä kansalliset vallankumoukset olivat ensimmäinen elämäämme muovaava ratkaiseva hetki.

Toinen ratkaiseva hetki oli vuosi 1967 jolloin Israeli päihitti kaikki nämä johtajat ja unelma vallankumouksesta särkyi. Kirvelevä tappio murskasi suuret odotukset ja tämän arabimaailma on elänyt tämän tappion varjossa jo 40 vuotta.

Kolmas ratkaiseva hetki oli vuoden 1979 islamilaiset vallankumouksen käynnistyminen. Silloin syrjäytettiin Iranin diktaattori Shaahi. Tämän vuoden vallankumous tapahtui Iranissa jo 30 vuotta sitten, kun yksinvaltias kukistettiin ja luvattiin synnyttää uskonnollinen valtio.

Neljäs ratkaiseva hetki oli vuosi 1982. Tällä en tarkoita Libanonin sotaa. Puhun toisenlaisesta hiljaisesta vallankumouksesta, joka minun näkökulmastani oli kaikkein tärkein vallankumous. 1982 tapahtui sähköinen vallankumous, jolloin maailma hylkäsi kirjoituskoneet ja otti käyttöön tietokoneet. Maailmantalous muuttui - mutta ei ainoastaan talous vaan myös esimerkiksi koulutus. Tämä vallankumous ei tullutkaan arabimaailmaan. Niin siltä katosi tulevaisuus. YK:n inhimillisen kehityksen raportti (2003) näyttää selvästi kaaviossaan, kuinka aina 1982 asti arabimaailma kehittyi tasaväkisesti muiden maailman alueiden kanssa. Arabimaailman hallitukset eivät ymmärtäneet muutosta ja 1982 jälkeen arabimaailma alkoi jäädä jälkeen kehityksessä.

Tällaiset ovat juuremme viimeisten 40 vuoden ajalta. Uusi sukupolvi on syntynyt. Vanha sukupolvi, joka oli 'lähtenyt Egyptistä' ja elänyt läpi nämä vaiheet 'kuoli autiomaassa' eikä nähnyt 'luvattua maata'. Kun uusi sukupolvi katsoi ympärilleen, mitä se näki?

Missä olemme nyt?

Uusi sukupolvi ei nähnyt kansallisista arabivallankumouksista muuta hedelmää kuin poliisivaltion, joka teki heidän elämästään surkeaa. Jotta ymmärrätte, mistä on kysymys, kerron tarinan:

> *Olimme valmistelemassa konferenssia valtion ja uskonnon suhteista ja halusimme järjestää sen arabimaassa. Pohdimme kysymystä, missä voisimme pitää konferenssimme. Ajattelimme, että Egypti olisi hyvä paikka, mutta turvallisuusviranomaiset sanoivat: "Voitte kyllä tulla, mutta me tulemme mukaan valvomaan tapahtumaa." Syyria oli vielä vaikeampi tapaus. Libanonissa olisimme voineet kokoontua, mutta kaikilla ei ollut mahdollisuutta matkustaa sinne. Palestiinassa olisimme voineet kokoontua, mutta kukaan osallistuja arabimaista ei olisi päässyt paikalle. Päädyimme pitämään konferenssin Turkissa.*

Tätä tarkoittaa, kun sanon, että arabimaailmaa hallitsevat poliisivaltiot.

Toinen asia, minkä tämä sukupolvi näki oli kaikkia näitä kansallisvaltioita johdettiin kuin perheyrityksiä. Valta siirrettiin isältä pojalle pinnate kaikkein sosialistisimmissakin maissa. Presidentti X:n vaimon hallussa oli 70% taloudesta ja veli Y johti valtionyrityksiä. Uusi 'autiomaassa syntynyt' sukupolvi pettyi syvästi. Kuukausi ennen uuden arabivallankumouksen käynnistymistä tekemässämme tutkimuksessa koskien palestiinalaisnuorisoa saimme selville, että vain 18%:lla nuorista oli jokin kytkös poliittiseen puolueeseen. Suurin osa oli niin turhautuneita ettei halunnut edes kuulla sanaa 'politiikka'.

Heille oli opetettu koko heidän elämänsä ajan että Israeli oli vihollinen. Heistä tuntui, ettei vuoden 1967 tappiolle ollut tullut loppua. Väitettiin, että kaikki arabimaat ponnistelivat Palestiinan vapautuksen puolesta. Sitten kun he näkivät kuinka kävi toisessa intifadassa ja Gazan sodassa he kokivat nöyryytyksen, joka oli vaikea kestää.

Uusi 'autiomaassa syntynyt' sukupolvi avasi silmänsi ja näki ääripäihin (maallinen ja yhteiskunnallinen) jakautuneen yhteiskunnan. Televisiosta he näkivät saarnaavia uskonnollisia johtajia tai napatanssijoita, mutta ei juuri mitään siltä väliltä. In hyvin vaikeaa elää sillä tavoin jakautuneessa yhteisössä, jossa ääripäiden välillä ei ole mitään. Diyar-tutkimuksessa (Cultural Practices of the Palestinian Youth) saimme selville, että erityisesti uskonnon suhteen näkemykset jakautuvat kaikkein voimakkaimmin. Nuoriso on joko täysin uskonnollista tai täysin uskonnonvastaista. Silti kumpaakin ryhmää yhdistää se, että kummallekaan 'kultaisen vasikan' eli kulutusyhteiskunnan ihannointi tuntui olevan itsestäänselvää.

Beetlehemin kulttuurikeskuksessa Dar Annandwassa järjestetyistä tapahtumista suosituin on ollut egyptiläisen elokuvan 'Omar wa Salma' esittäminen. Siinä pääosassa on egyptiläinen näyttelijä Tamer Hosni, joka on arabimaailman nuorison idoli. Tätä filmiä katsomaan tungeksi 2200 nuorta Beetlehemin vanhaan kaupunkiin. Päätin, että minun on nähtävä, mikä on elokuvan vetovoiman salaisuus: Kysymys on uudesta arabialaisesta kulutusyhteiskunnasta, jossa nuoret esittelevät kavereilleen autoja, matkapuhelimia, iPadejään ja kaikkia hienouksista, joista he unelmoivat mutta joita he eivät voi saada. Uusi sukupolvi näkee haavekuvia.

'Autiomaassa syntyneestä' sukupolvesta 25% on työttöminä. Heidän kotiensa katoilla on ollut televisioiden satelliittiantennit ja yli 1000 televisiokanavaa. He käyttävät yli 3 tuntia päivässä Facebookissa - keskittyen 'aamuhartauteen' tietokoneen ääressä ja jakaen hyvänyön suukon sosiaalisessa mediassa ennen nukkumaanmenoa. Facebook on heidän jumalanpalveluksensa ja siihen suhtaudutaan paljon vakavammin kuin kristityt suhtautuvat Raamatun lukemiseen. Näiden uusien viestintäkanavien kautta uusi sukupolvi tulee tietämään yhä uusia ja uusia ja mahdollisuuksia ja haluaa tulla niistä osalliseksi.

'Autiomaassa syntyneelle' sukupolvelle 'luvattuun maahan' vaeltaminen on mahdollista vain virtuaalisesti. He kokivat jääneensä jumiin hyvin karuun autiomaahan, jossa oli hyvin kuuma. Nuorten turhautuminen kasvoi ja hiljainen vallankumous alkoi kasvaa jo aikaisemmin tästä turhautumisesta. Tarvittiin vain vähän sytyttämään vallankumous liekkiin. Se oli nuoren miehen kuolema Tunisiassa. Tsunami pyyhkäisi arabimaailman läpi. Ensin se osui Tunisiaan, sitten Libyaan, Jemeniin, Bahrainiin, Syyriaan, Jordaniaan ja Marokkoon - Palestiinaa lukuunottamatta. Palestiinalaiset saivat nauttia tilanteesta, jossa tällä kertaa toiset taistelivat kaduilla televisiokameroiden edessä ja he istuivat televisioiden ääressä seuraamassa tilannetta. Vaihteeksi tämä tuntui hyvältä ja antoihan se ainakin hetken aikaa valmistautua.

Vallankumous: Mahdollisuus vai haavekuva?

Lähi-Idän vallankumoukset ovat kaikkea: toiveita, mahdollisuuksia, mutta myös haavekuvia.

Mahdollisuus: Näemme nyt uuden ajan koittavan Lähi-Idässä. Alue ei jää entisensä kaltaiseksi. Silti me olemme sama kansa ja meillä on sama infrastruktuuri. Kuitenkin meillä on ensi kertaa 40 vuoteen uudenlaista toivoa, joka muistuttaa Barack Obaman tunnuslausetta "Yes We Can!" - ja juuri niin nuoret Lähi-Idässä sanovat juuri nyt. Se on mahdollisuus ja lupaus. Haavekuvaa muistuttaa se, että muutoksen aikaansaaminen vaatii paljon kovaa työtä. Ovatko ihmiset valmiita käymään läpi pitkän ja vaivalloisen prosessin toiveiden toteuttamiseksi?

Mahdollisuus: Aikaisemmin epäpoliittiset nuoret tulevat kaduille kuten Euroopassa 60-luvulla. Mutta onko heillä mielessään muuta kuin haavekuvia, kun vastassa on armeija. Armeija joko tukee muutosta kuten Egyptissä tai hillitsee sitä kuten Libyassa, mutta haluaa hinnalla millä hyvänsä pitää ohjakset käsissään.

Syntyy uusia puolueita ja avautuu mahdollisuuksia, joita tarvitsemme: vaihtoehtoja hallitseville puolueille ja toisaalta islamisteille. Islamistit ovat parhaiten organisoituneita. Polttava kysymys Lähi-Idässä on, ollaanko nyt menossa kohti uutta islamilaista aikakautta - vai uutta kansallisuusaatteiden jälkeistä kautta kohti? Vaiko peräti kohti post-islamistista aikakautta?

Näyttää siltä, että tulossa on suuria muutoksia ja kuitenkin käytännössä tapahtuva muutos on vähäistä, kuten näemme Egyptissä. Tsunami ei ole osunut ihan kaikkiin arabimaihin. Qatarin ja Saudi-Arabian se on jättänyt väliin, vaikka Saudi-Arabia ehkä eniten tarvitsisi vallankumousta. Entäpä Iran? Nämä kolme maata ovat pääosassa Lähi-Idässä. On mahdollista, mutta epätodennäköistä, että muutokset etenevät myös näihin maihin. On myös vaara, että Lähi-Itä hajoaa ja balkanisoituu. Sudan jakautui kahtia, Irak voi jakautua kolmeen osaan. Libanon jakautuminen kahteen osaan etenee eikä meillä ole aavistustakaan miten Libyalle ja Jemenille käy. Hajoaa koko Lähi-Itä palasiksi?

Ensimmäistä kertaa meillä on vallankumous, joka on pääosin rauhanomainen. Tunisian ja Egyptin tapahtumat tuovat mieleen Leipzigin, jossa kynttilät mursivat muurit. Vaikkakin Libyassa konflikti on ollut hyvin verinen. Vallankumousta ei pidä aliarvoida, mutta muutoksia ei pidä myöskään liioitella. Vallankumous voi vain käynnistää kehityskulun, joka ehkä tuottaa toivottua hedelmää. Työ on vasta alkanut.

Minne olemme menossa?

Tulevaisuutta on hyvin vaikeaa ennustaa. On helpompi kertoa, minkä mahdollisuuksien toivoisi toteutuvan. Että toivo kantaisi hedelmää, täytyy muistaa mistä tulemme ja että on vielä paljon tehtävää. Mielestäni on neljä keskeistä asiaa, joiden tulisi toteutua.

Että vallankumous voisi tuottaa hedelmää, tarvitsemme uutta lainsäädäntöä ja modernit perustuslait. Mitä tapahtui, kun Mooses karisti Faaron kintereiltää ylitettyään Punaisenmeren? Hän sai laintaulut ja kymmenen käskyä. Tarvittiin uusi perustuslaki, jota jokaisen tuli noudattaa - myös Mooseksen. Mooses ei päässyt luvattuun maahan, joka hän oli lain alla. Nykyään sitä kutsutaan vastuullisuudeksi.

Vallankumous voi tuottaa hedelmää vain siten, että alue siirtyy normina vallinneesta yksipuoluejärjestelmästä monipuoluejärjestelmän, jossa myös islamistit ovat mukana. Tähän liittyy muutama tärkeä kysymys: koskien erityisesti uskonnon ja valtion suhdetta. Ratkaistiinpa näitä kysymyksiä kuinka tahansa, ratkaisu löytyy kansalaisuuteen perustuvasta kansalaisyhteiskunnasta. Egyptin rauhanomaisen vallankumouksen salaisuus oli maan Libyaan verrattuna vahva kansalaisyhteiskunta. Vaikka se oli näkymätöntä, kansalaisjärjestöjen 20 vuoden aikana tekemä työ vaikutti Egyptissä. Kansalaisuus on tärkeä periaate, joka luo yhteenkuuluvaisuutta riippumatta etnisistä, uskonnollisista ja muista eroavaisuuksista

Vallankumous tuottaa hedelmää vain, jos on mahdollista ratkaista myös Palestiinan kysymys. Lähi-Itä ei pysty keskittymään kehitykseen ilman Palestiinan konfliktin ratkaisua. Konflikti on pystyttävä jättämään taakse, muuten se roikkuu koko alueen riippana ja estää kehityksen-

Vallankumouksen on myös vastattava nuorten odotuksiin. Ennenkaikkea nuoriso tarvitsee koulutusmahdollisuuksia. Lukutaidottomuus arabimaissa on 35,6 % verrattuna maailman 18% keskiarvoon. Alueelle tarvitaan uusia työpaikkoja, että maailman alhaisin työllisyysaste nousee. Tarvitaan paljon työpaikkoja: tulevien 10 vuoden aikana 50 miljoonaa uutta työpaikkaa. Nuoret haluavat vapauden liikkua, työpaikan, vapauden ilmaista itseään pelkäämättä. He haluavat elämää ja paljon sitä. Kuka pystyy tarjoamaan tämän heille.

Tässä on suunta: nämä kysymykset on ratkaistava, että vallankumous kantaisi hedelmää, eikä jäisi pelkäksi haavekuvaksi. Kukaan ei ole pelkkä sivustaseuraaja - kaikkien pitää olla aktiivisesti mukana. Arabimaiden kansalaiset ovat tekijöitä ja vaikuttajia tässä muutoksessa. Myös USA, Eurooppa ja Israel vaikuttavat kehitykseen. Kaikilla näillä on keskenään ristiriitaisia etuja suojeltavana. Suurin ristiriita on niiden arvojen välillä, joihin sanotaan uskottavan kuten demokratia, ihmisoikeudet, kehitys… ja niiden joita reaalipolitiikalla edistetään kuten öljy, asekauppa ja markkinasemat. Siksi mahdollisuudet ja haavekuvat vaihtavat paikkaa.

Mitri Raheb, Käännös: Pyhä Maa © All Rights Reserved 2011.